

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. X. Non oportet, ut Sacerdos possit humano modo discernere materiam consecrandam ab omni alia; adeoque si una hostia consecrata pluribus non consecratis admixta sit, posset eâ exceptâ, quamvis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Nullas tunc
consecrari
probat.

actualem voluntatem consecrandi illas hostias, aut guttas, nec virtualementem, Primum patet: posterius probatur; quia tunc pronuntiatio formæ deberet, saltem mediâ, procedere ex actuali voluntate, quod dici nequit; quia numquam Sacerdos habuit actualementem explicitam voluntatem consecrandi illas hostias, vel guttas; sed simpliciter celebrandi, ex qua sufficienter procedit pronuntiatio formæ cum Consecratione solius hostiæ, & vini principalis.

Nec etiam dici potest, quod voluntas debite celebrandi hinc & nunc implicite includat voluntatem consecrandi illas parvas hostias, vel guttas: quia hoc tantum verum est, quando celebrans scit, vel scivit illas parvas hostias, vel guttas ibi esse.

164.
Sed contra-
rium est am-
pletendum;

His tamen non obstantibus, iudico contrarium amplectendum. Et primo quidem certum mihi est, quando antea Sacerdos scivit hostias apponendas, aut guttas vidit adherentes, & actu expresso voluit eas consecrare, verè manere consecratas, etsi in ipsa pronuntiatione formæ illarum nullatenus meminerit; quia tunc saltem habetur intentio virtualis.

sum propter
virtualementem
intentionem
particularem
si adfuit;

Ideo namque virtualiter permanet voluntas consecrandi hostiam, quam manibus teneo, in me omnino distracto, quia præexistit voluntas actualis, & sine interruptione fuit continuata, secundum ea, quæ diximus disput. 1. sect. 7. conclus. 8. atqui in dicto casu eodem modo Sacerdos incipit suum Sacrum (vel aliquam illius partem) ex verâ & actuali voluntate consecrandi omnes illas hostias, & guttas, illudque sine interruptione continuavit usque ad Consecrationem; ergo simili ratione omnes actiones sequentes eam voluntatem, ipsaque etiam Consecratio, virtute ex illa voluntate procedunt.

Et si obijcitur: quia eodem modo procederent illæ externæ actiones, etsi non esset voluntas consecrandi illas parvas hostias, vel guttas: ergo ex illa non procedunt.

Resp. Distinguendo Antecedens: eodem modo procederent quoad esse materiale, concedo; quoad esse formale, & morale, sive quatenus sunt actus liberi & humani, Nego Antecedens. Cum enim hoc esse pendeat ab intentione, & in utroque casu procedant à diversa intentione, etiam habent diversum tale esse. Ita ferè Regius quæst. 74. num. 41. & 42.

165.
Sed hæc non solvunt plenè difficultatem
propositam, in qua involvitur casus, quo Sa-
cerdos numquam sciverit de hostiis apponen-
dis, vel appositis, sive de guttis interjunctis ad-
herentibus; imò supposuit nihil hujusmodi
esse. Dico itaque tunc recurrendum esse ad
intentionem generalem debitam hinc & nunc,
quæ non tantum locum habet, ut dicebant
Adversarii supra, quando Sacerdos scit alias
hostias esse, sed etiam quando nescit; eodem
modo sicuti, quando putat se unam hostiam

manu tenere, & tenet duas, vel plures; quas tamen omnes docet communis sententia consecrari vi generalis intentionis consecrandi omnes hostias ad consecrandum appositas. Quidni ergo etiam parvæ hostiæ, quæ, in scio Sacerdote, loco ordinario reponuntur, & guttæ vini, quæ in calice reperiuntur? Nihil video disparitatis, seclusâ extraordinariâ intentione celebrantis.

Quapropter transeo ad secundam controvertiam circa determinationem materiæ, quam majoris claritatis gratiâ sic propono. Petro Sacerdoti existenti in altari offeruntur plures hostiæ, quarum aliquæ sunt consecrabiles, aliquæ non (vel quia non triticeæ, vel quia antea consecratæ) ita quod nequeat inter illas discernere: queritur, an valeat hæc intentio seu determinatio: *Volo consecrare illas hostias, quas Deus videt consecrabiles.* Vel si omnes sint consecrabiles: *Volo ex illis octo tantum consecrare, quas Deus, vel circumstantes voluerint?* Respondeo & dico:

CONCLUSIO X.

Non oportet, ut Sacerdos possit humano modo discernere materiam consecrandam ab omni alia; adeoque si una hostia consecrata pluribus non consecratis admixta sit, posset eâ exceptâ, quam vis nesciat, quænam sit, cæteras omnes validè & licite consecrare. Similiter unam solam non consecratam, pluribus consecratis immixtam. Ut & validè consecratur una ex multis, quam alius mente designat.

Fundamentum sit: quia pronomina demonstrativa *Hoc*, & *Hic*, non postulant discernibilitatem, sed dumtaxat sensibilem perceptibilitatem: quippe materiam vel adæquatè, vel inadæquatè significant, id est, vel totam, vel partem ejus pro voluntate consecrantis: sic consecrari potest dimidium hostiæ, estò nequeat præcisè ab alia parte dimidia discerni: & de facto in nocte Nativitatis consecrant Sacerdotes sine aliquo scrupulo, & sine aliqua conditione, vinum, cui immixtæ sunt reliquæ Sanguinis ex præcedenti Sacro.

Oppositum nihilominus Conclusionis docet Lugo disp. 4. assertens n. 130. invalidam intentionem consecrandi ex pluribus illas octo, quas Deus,

166.
Probatur
Conclusio,
quia prono-
mina de-
monstrativa
illam dis-
cernibilitate-
rem non po-
stulant.

Oppositum
Conclusio-
nis docet
Lugo.

vel

vel Petrus voluerit, nisi Dei, vel Petri voluntas manifesta foret Sacerdoti ante Consecrationem. Ratio ipsius est; quia aliàs Sacerdos non posset designare per illud pronomen, de quibus hostiis loqueretur, & per consequens non demonstraret illas in ordine ad sensum, sed ad intellectum.

Ex quo (n. 136.) infero primò, si gutta vini miscetur postea speciebus consecratis, illam non posse validè consecrari; & idem est, si modica pars vini miscetur multæ aquæ, licet non convertatur in aquam. Secundò, si multis hostiis consecratis miscetur una non consecrata, non posse postea illam consecrari, dum non dignoscitur, quæ sit.

Intellige illam solum; siquidem n. 139. admittit, Sacerdotem validè consecrare illam hostiam, si intendat consecrare totum, quod est in pixide, sub conditione, si non est consecratum; quia tunc per verba illa loquitur de omnibus hostiis ibi existentibus, licet solum sub conditione velit eas consecrare.

Et post pauca subiungit: An verò posset licite consecrare sub conditione omnes, ut non maneret mixta illa alia non consecrata, non video, necessitatem sufficientem ad reiterandam formam sub conditione super omnes illas hostias consecratas: omnia enim inconvenientia possent alià vià facile vitari, dando v. g. singulis in communione duas ex illis particulis; sic enim certum esset singulos accipere aliquam hostiam consecratam. Alioquin etiam liceret iterum sub conditione consecrare calicem, in quem post Consecrationem casu fuisset infusa gutta vini non consecrati.

Resp. disparitatem esse, quòd calix ab uno solo sumatur; non solent autem singulis distribui duæ hostiæ.

Pergit Card. Aliud esset, si è contra mille hostiis non consecratis admixta fuisset una consecrata, nec posset discerni; tunc enim deberent omnes sub conditione consecrari: sicut quando gutta consecrata misceretur amphoræ vini non consecrati, debet totum illud vinum conservari ad usus sacros, ut paulatim totum consecratur. Hæc ille.

Sed hoc est contra communem praxim Ecclesiæ, quæ in Natali Domini, ut statim dixi, consecrat huiusmodi vinum sine ulla conditione. Unde ad illam instantiam nec Lugo, nec alius Auctor, quem legere potui, satis respondet.

Ad primam instantiam, constat, inquit Card. supra n. 138. latum esse discrimen; nam qui vult consecrare dimidiam hostiam, potest illam humano modo demonstrare, ut condistinctam ab altera dimidia, licet non possit metaphysicè designare ultimum terminum huius, vel illius partis; ad designationem enim & demonstrationem humanam non requiritur illa metaphysica designatio, sed crassa & humana: sic designamus hanc provinciam, hanc domum, hanc aulam, licet non possimus designare ultimum

terminum indivisibilem illius: sufficit quippe illa distinctio humana, ut homines agnoscant id, de quo loquimur.

At verò in nostro casu, nullo modo ostenditur hostia illa, prout distincta ab aliis; neque ex vi mæ locutionis possunt, qui audiunt, venire in cognitionem illius magis, quàm antea. Imò si quis interrogaret me, quæ harum est? Non possem aliquam in particulari designare, sed solum vagè, & in confuso aliquam ex illis.

Hinc sicut ridicula esset demonstratio, si quis, certò sciens, inter 100. homines præsentés adesse Regem, quem ipse non agnosceret, diceret: *Iste est Rex*; pari ratione meritò rideretur, qui inter 100. hostias præsentés, unam vellet demonstrare dicendo: *Hoc est &c.* cum eam non agnosceret.

Contrà; abundè satis est, ut demonstratio sit bona, quòd aliquis adsit, qui possit rem demonstratam ostendere. Ponamus itaque quòd determinationem reliquerim Petro, & Petrus adsit, hic poterit petenti respondere, & ostendere rem demonstratam; adeoque tunc saltem valida erit Consecratio, utpote facta per demonstrationem determinatam, etiam per ipsum Sacerdotem, si non proximè & immediatè, certè remotè in arbitrio Petri præsentis.

Profectò si Pontifex Alexander VII. stans ante mensam plenam stavis aureis, & argenteis, dixisset Lugoni Cardinali: *Hæc quam Card. Hostiensis præsens designavit, est tua*; æstimas, quia Lugo risisset talem demonstrationem, & non magis institisset apud Dominum Hostiensem, ut statutam designatam traderet?

Et si idem Alexander VII. dixisset: *Intercentum homines iste sit Cardinalis, quem Lugo voluerit*, credo quòd omnes risissent, non indeterminatam demonstrationem, sed propter spem Cardinalatus, & tamen Pontifex interrogatus, nescisset respondere, quis esset, vel quam statutam demonstrasset. Sic ad propositum fieri potest, ut qui apposuit hostiam non consecratam consecratis, adsit consecranti, & noverit eam discernere, quamvis ipse consecrans ignoret. Numquid tali casu aliquid deerit huiusmodi demonstrationi? Certè nihil.

Quid ergo si relinquam determinationem Deo? Nonne & hic ubique adest, & optimè novit inter hostias illas discernere, & si velit, potest circumstantibus significare, quæ hostia ex omnibus illis præsentibus sit consecrata? Nemo ambigit. Quamquam nec hoc necessarium existimemus: videtur quippe sufficere, quòd à parte rei res sit determinata, & Deus, cujus est immutare, sive physicè transubstantiare, eam cognoscat, tamen auditoribus nequeat innotescere, quanam sit, propter admixtionem aliarum rerum non consecrarum.

Ex quo respondeo ad fundamentum principale Lugonis, in casibus nostræ Conclusionis non solum esse demonstrationem ad intellectum, sed etiam ad sensum; non quòd actu materia illa

169. Refutatur.

Sufficit determinatio Sacerdotis.

remota in arbitrio Petri præsentis;

quæ non est ridicula;

Quid si relinquitur determinatio Deo?

170. Responsio ad principia le fundamentum Lugonis.

illa sensu aliquo cognoscatur, aut proximè cognosci possit, sed quòd apta sit sensu percipi, si separata esset ab aliis rebus, vel si sciretur determinatio Dei, aut ipsius Sacerdotis, vel alterius hominis.

Addo, *ipsum Sacerdotis*; quia quando ex pluribus hostiis Sacerdos unam tantum consecrat, quam mente designat (quod fieri posse nemo inficiatur) certè neque tunc vi præcisè illius pronomini *Hoc* scire possunt auditores, an hæc, vel illa hostia sit consecrata: scirent tamen, si viderent intentionem consecrantis; & ideo est demonstratio ad sensum, non tantum respectu Sacerdotis, sed etiam circumstantium; ac proinde, quòd materia de factò non cognoscatur, non est defectu demonstrationis, sed alicujus conditionis requisitæ, puta, quia non est sola præsens.

Enimverò pronomen demonstrativum præcisè vi suâ æqualiter designat quamlibet rem præsentem, distinguens eam ab omni re non præsentem; quòd autem ex pluribus rebus præsentibus una potius significetur, quam alia, totum provenit ex intentione loquentis, qui potest uti illo pronome, non quidem ad designandam rem absentem, sed unum ex pluribus præsentibus cum cæterarum exclusionem.

Hinc patet responsio ad aliam rationem supra ex Lugone relata, quæ talis erat: In nostro casu nullo modo ostenditur hostia illa prout distincta ab aliis, neque ex vi meæ locutionis possunt, qui audiunt, venire in cognitionem illius magis, quam antea.

Patet, inquam, responsio: nam si Card. per *ly Aliis*, intelligat res, sive hostias non præsentem, falsitas est manifesta: sin verò hostias præsentem, jam diximus *ly Hoc* vi suâ præcisè non designare plùs unam rem præsentem, quam aliam; ita quòd ex vi præcisè verborum Consecrationis non possint, qui audiunt, venire in cognitionem illius hostiæ, quæ consecratur, magis quam cujuslibet alterius præsentis, secùs absentis; adeoque magis cognosco illam unam hostiam non consecratam, inter centum consecratas, quam antea; quia jam cognosco præsentem, quam antea ignorabam, existimans omnes consecratas.

Instas cum Lugone supra n. 136. potest contingere illam unam hostiam esse infra alias consecratas, & per consequens non habere sufficientem præsentiam: sicut si regeretur tabulâ vel lapide superposito; nam licet cum aliis simul posset consecrari, quia omnes illæ per modum unius habent præsentiam; tamen ipsa seorsim ab aliis non habet prædictam præsentiam expeditam secundum se.

Resp. Primò, etiam posse fieri, ut illa una hostia sit supra omnes alias consecratas: ergo saltem tunc consecrabitur. Respondeo secundò, hostiam illam non consecratam cum cæteris consecratis constitutere unum aliquem cumu-

lum hostiarum, ratione earumdem specierum, (quæ solæ demonstrantur) sibi mutuo continguarum, & ideo omnes per modum unius esse præsentem. Porro quòd alia non consecratur, minime provenit ex defectu præsentia, sed intentionis. Sicuti ergo infima hostia esset præsens per alias, si illæ consecrarentur, sic etiam jam, cum hoc quòd alia consecratur, vel non consecratur, nihil faciat ad præsentiam: sed, sicut dixi, ideo omnes censentur præsentem; quia sunt compositum aliquod unum, saltem per aggregationem, quale non exurgit ex hostia & lapide, vel tabulâ superposita.

Contrà urget Card. Nemo in communi sermone loquens de uno nummo aureo posito in profundo loco sub mille aliis argenteis, & omnino latente, dicit: *Hæc est moneta aurea*: illæ enim voces, quando ad unam solam ex multis applicantur, intelliguntur de illa, quæ est in prospectu, non de illa, quæ omnino later.

Respondeo I. inde sequeretur, quòd non posset consecrari infima hostia, etsi determinatè cognosceretur, quod puto non faciliè Lugonem admitturum.

Resp. II. assignando disparitatem. Enimverò hostiæ omnes superpositæ, vel etiam sunt consecratæ, vel certè ejusdem infimæ speciei cum illa, quæ consecratur, & quasi signum illius; videns enim cumulum hostiarum, ex superioribus devenit in cognitionem inferiorum, & superpositæ censentur quasi proximum continens infimarum, & ideo omnes censentur sufficienter præsentem, ut vel solæ, vel cum aliis demonstrantur, & per consequens consecratur.

Porro nummus aureus sub mille argenteis, quamvis non omnino lateat, in quantum est aliquis nummus, secùs in quantum est aurum; omnes enim judicant totum, quod ibi vident, esse argentum, & idcirco non admittent hanc demonstrationem: *Hæc est moneta aurea*, maxime cum supponant sermonem esse de omnibus nummis præsentibus, nec intentio loquentis possit facere, ut potius hic nummus sit aureus, quam ille: sicuti ab intentione Sacerdotis pendet, ut hæc potius hostia demonstretur, & sit Corpus Christi, quam ista; quamvis utramque posset demonstrare, & consecrare.

Quin imò si quis diceret alicui: *Hæc moneta aurea tua sit*, vellem scire à Lugone, an nummus ille, repertus in profundo, non esset ipsius? Credo si dictum fuisset Lugoni, saltem dubitasset esse suum.

Cæterum quæ dicta sunt hæcenus de hostiis, etiam similiter dicenda videntur (contra primam illationem Lugonis supra) de gutta vini, mixtâ speciebus consecratis, videlicet ipsam posse sensibilibiter demonstrari, & per consequens validè consecrari.

An sic etiam modica pars vini, si misceatur multæ aquæ? Non habeo sufficientem rationem negandi,

Fendet ab intentione loquentis unam rem ex pluribus præsentibus designare per *ly Hoc*.

171. Responsio ad aliam rationem Lugonis.

Ex vi præcisè verborum Consecrationis non potest audire venire in cognitionem unius, quam alterius rei præsentis.

172. Instas cum Lugone supra n. 136. potest contingere illam unam hostiam esse infra alias consecratas.

Responsio prima.

Secunda.

173. Alia instas Lugonis.

ad eandem responsio prima.

Responsio secunda.

174. Quæstio mixta speciebus consecratis potest sensibilibiter demonstrari.

negandi, dummodò maneat incorrupta, & saltem secundum se, & proximè sit præsens; & non tantum ratione aquæ, in cuius fundo subsidet; nisi fortè defectu denominationis vini.

Petes; quomodo ergo Ecclesia rectè præcipiat in Rub. gener. Missarum Tit. de Defectibus §. 4. de defectu vini n. 4. *Si post verba Consecrationis adveniat vinum non fuisse positum, sed aquam, utrum vinum cum aqua ponat in calice, & consecretur?* Potuit quippe fieri, ut modicum vinum fuerit admixtum, v. g. si minister loco vini ministraverit aquam, & è contra loco ampullæ aquæ, ampullam vini; quin contingit subinde, ut minister ex errore non modicum vinum misceat aquæ in ipsa ampulla, putans totum esse vinum; & sic offerat Sacerdoti; qui tamen gustans vinum mixtum, ne Sacrificium maneat imperfectum, rursus infundit vinum purum, & consecrat. Ut quid hoc, si vinum, etiam in modica quantitate mixtum aquæ, consecratur?

Resp. quia saltem dubitat de corruptione illius vini ante Consecrationem propter majorem quantitatem aquæ, & per consequens de invalida Consecratione, non defectu præsentia, sed materia. Certè Ecclesia loco citato n. 1. sic inquit; *Si vinum sit factum penitus acetum &c. vel admixtum tantum aquæ, ut vinum sit corruptum, non consecratur Sacramentum.*

Igitur quia Sacerdos gustans vinum mixtum, nequit ordinariè discernere, sive probabiliter judicare, vinum non fuisse corruptum: hinc tutius faciet, si rursus infundat vinum purum, & de novo consecret; quin imò integralis perfectio Sacrificii, alioquin dubia, videtur id exigere.

Atque hæc satis pro materiae determinatione: pro quantitate autem instituitur

CONCLUSIO XI.

Parvitas, vel magnitudo materiae, per se non officit Consecrationi. Equidem particula se sola insensibilis, licet aliis conjuncta, & cum illis, & sine illis validè consecratur; secus tamen si sit separata, quamquam per separationem, & insensibilitatem consequentem, non amittat Consecrationem.

Prima pars est communis. Ratio principalis voluntas Christi, qui non determinavit magnam, vel parvam materiam; sed simpliciter

panem & vinum, ut patet ex generali definitione Conciliorum.

Neque contrarium docet Divus Bonaventura, asserens 4. dist. 10. art. 2. q. 4. non confici Sacramentum in quacumque materia; nam, ut ibidem loquitur: *Non est defectus ex parte materiae, sed intentionis ordinata.*

Et ideo additur in Conclusionem *Per se*, quippe per accidens potest contingere, quòd vel minima materia propter insensibilitatem, ut habet sequens pars assertionis; vel maxima defectu præsentia nequeat validè consecrari; quoniam per *ly Hoc*, vel *Hic*, indemonstrabilis, Imò quacumque materia sive magna, sive parva, non consecratur; nisi adsit intentio consecrandi, ut evidenter ostenditur disp. 1. sect. 7. conclus. 3.

Controversia itaque inter Doctorem Seraphicum Bonaventuram, & alios communiter Scholasticos in eo versatur, an Sacerdos validè, quamvis illicite, intendat consecrare quantamcumque magnam materiam, id est, materiam tantæ quantitatis, ut secundum probabilitatis judicium non sit habilis ad usum fidelium.

Negat Divus Bonaventura supra, secutus Alensem 4. parte q. 10. mem. 4. a. 2. & q. 34. memb. 1. Verba Doctoris Seraphici sunt hæc; *Dicendum sine præiudicio, quod non sit virtute verborum conversio, nisi adsit intentio, & intentio concors institutioni, & intentioni Ecclesie, quia sicut dicit Hugo: Omne Sacramentum irritum reputatur, si contra institutionem celebratur. Intentio autem Ecclesie, & instituentis est, convertere ad usum fidelium.*

Bene optimè, sed rationem expone. *Nec, inquit, est credendum; quòd Christus hoc daret (nempe, si Sacerdos totum panem de foro intenderet conficere; consecratum esse; & similiter totum vinum de cellario) cum nec sapiens homo diceret hoc esse dandum, & ipse sapientissimè omnia fecit; & maximè sapienter hoc instituit Sacramentum.*

Quis ambigat? Quippe attestante Psalmista Psalmo 146. v. 5. *Sapientia eius non est numerata; & ideo Omnia in sapientia fecit* Psalmo 103. v. 24. Verumtamen quis arguet Deum de insipientia, si talem dedit hominibus potestatem?

An insipiens Deus, quia dedit potestatem Sacerdotibus conficiendi Eucharistiam ad lucrum, ad veneficia, incantationes, ut projiciant in latrinam; conculcent pedibus &c. ? Si, inquit Bonaventura supra, *aliquis conficit intentione lucri, nihilominus conficit. Sed si aliquis conficeret non ad usum, sed ut projiceret in latrinam, dicitur ab aliquibus (sed falsò) quòd nihil faceret. Quidquid sit de hoc, tamen illud verum est, quòd oportet, quòd habilis sit ad usum secundum probabilitatis iudicium.*

An ergo major irreverentia, & majus inconveniens non uti Sacramento, quam positivè

Christi, qui non determinavit magnam vel parvam materiam. D. Bonav.

Per accidens fieri potest ut vel minima, vel maxima materia nequeat validè consecrari.

Proponitur controversia inter D. Bonaventuram & alios Scholasticos.

177.

Ratio Doctoris Seraphici expone.

& approbatur pro parte Psalmo 146. & 103.

178.